

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.76>

УДК 336.71

*Л. П. Бондаренко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3313-3569>
О. С. Червінська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6048-7936>
І. В. Козак,
студентка кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8732-8536>*

ОЦІНКА ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ ЗА НОВИМИ ВИМОГАМИ НБУ НА ПРИКЛАДІ АТ «КРЕДОБАНК»

*L. Bondarenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic»
O. Chervinska,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic»
I. Kozak,
Student of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic»*

**ASSESSMENT OF THE CAPITAL ADEQUANCY OF DOMESTIC BANKS
UNDER NEW NBU REQUIREMENTS: THE CASE OF JSC “KREDOBANK”**

У статті проведено комплексний аналіз впровадження нової триступеневої структури капіталу банків в Україні як важливого етапу наближення до стандартів Базель III та регуляторної практики ЄС. На прикладі АТ «Кредобанк» досліджено динаміку показників достатності капіталу, їх відповідність новим нормативам та роль окремих компонентів капіталу у формуванні фінансової стійкості. Оцінено вплив нерозподіленого прибутку та резервів на капіталізацію банку в умовах кризових викликів. Проаналізовано ризики скорочення капіталу та перспективи збереження стійкості у коротко- та середньостроковій перспективі. Розглянуто особливості впливу пруденційних змін на ефективність структури капіталу банку. Запропоновано підходи для подальшого удосконалення системи управління капіталом банків в Україні. Зроблено висновок, що нові регуляторні вимоги сприяють зростанню стійкості банківського сектору, але водночас потребують адаптивних механізмів управління прибутковістю.

An article presents a comprehensive analysis of the introduction of a new three-tier capital structure in Ukrainian banks, reflecting a critical step towards alignment with Basel III standards and the regulatory framework of the European Union. Originally, the case of JSC “Kredobank” serves as a focal point for exploring the dynamics of capital adequacy indicators, their compliance with updated prudential standards, and the specific roles of various capital components in ensuring financial stability. Particular attention is given to the interaction between retained earnings, reserves, and statutory capital in the bank's capitalization structure under conditions of macroeconomic instability and wartime challenges. Additionally, the study highlights that while the bank has demonstrated capital growth and an adequate capital buffer exceeding regulatory minimums, certain components such as retained earnings show vulnerability due to decreased profitability in 2024. The paper also analyzes the structural predominance of reserves within the bank's capital base and their implications for risk absorption. The example of JSC “Kredobank” shows that Ukrainian banks have quite successfully

transitioned to a new capital structure and fully comply with new capital adequacy requirements.

Further, a simulation of a negative scenario with a projected decline in net profit by in 2025 reveals that although capital adequacy ratios remain above minimum thresholds, a continued erosion of profitability would pose long-term risks. The integration of newly introduced capital adequacy ratios is assessed, confirming the bank's compliance and substantial capital buffer. Finally, the research underscores that the implementation of these prudential changes not only improves the resilience of the banking system but also enhances transparency, investor confidence, and opportunities for cross-border financial integration. As a conclusion, the findings emphasize the importance of ongoing capital management and earnings optimization in a volatile environment, especially in the context of Ukraine's strategic integration into the EU financial architecture.

Ключові слова: *регулятивний капітал банку, обов'язкові нормативи достатності капіталу банку, чистий прибуток, структура капіталу.*

Keywords: *bank regulatory capital, mandatory bank capital adequacy ratios, net profit, capital structure.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Дотримання вимог щодо достатності капіталу є критично важливим для стабільного функціонування банку та підтримання довіри до нього з боку клієнтів, інвесторів і регуляторних органів. Капітал банку виконує роль фінансової подушки безпеки, що дає змогу покривати непередбачені збитки, зберігати платоспроможність і продовжувати виконання зобов'язань навіть у разі погіршення економічних умов або зростання ризиків. Наявність достатнього капіталу забезпечує стабільність банківської системи загалом і є одним із ключових показників фінансової стійкості окремої установи. Водночас виконання нормативів, установлених

Національним банком України та міжнародними стандартами (зокрема Базельськими домовленостями), дозволяє банку уникати регуляторних санкцій, підтримувати позитивну ділову репутацію та залучати додаткові ресурси. Недостатній рівень капіталу, навпаки, може призвести до обмежень у діяльності, втрати ліцензії або навіть банкрутства. Тому постійний контроль за рівнем капіталу, його структурою та відповідністю нормативам є одним з пріоритетних напрямів управління ризиками у кожному сучасному банку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема банківського капіталу досить популярна в академічному середовищі. Про виклики та тенденції капіталізації вітчизняних банків досліджували Гладких Д.М. [2], Дибя М., Краснова І., Стрижак А. [3], Діденко І.В. і Єфіменко В.Ю. [4], Ільчук П.Г, Коць О.О., Кудь А. [5], Сова О.Ю. і Якімова І.Л. [8]. Про труднощі формування капіталу в період війни та повоєнного стану вивчали Сербін О.О. [7]. Конкретно питаннями нової структури капіталу займалися такі економісти як Березовик В. [1], Посаднєва О.М., Стефанович Н.Я., Цілінко В.Ю. [6]. Ці питання також активно обговорюються безпосередньо і в банківському середовищі практиками [9, 10, 11].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в аналізуванні достатності капіталу АТ «Кредобанк» за новими вимогами НБУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перехід українських банків на нову триступеневу структуру капіталу є важливим кроком на шляху до якісного підсилення фінансової стабільності та адаптації до європейських стандартів банківського нагляду. Така структура, включає основний капітал першого рівня, додатковий капітал першого рівня, а також капітал другого рівня, забезпечує чітке розмежування між компонентами капіталу залежно від їхньої здатності покривати ризики та втрати. Це підвищує прозорість капітальної бази банку та посилює захист інтересів вкладників і кредиторів, оскільки дозволяє визначити, які джерела капіталу можуть бути застосовані в порядку першої черги у разі виникнення кризових ситуацій.

Запровадження трикомпонентної моделі капіталу безумовно наближає банківський сектор України до норм Базельського комітету з банківського нагляду (Базель III) та регуляторної практики Європейського Союзу. Це відкриває нові шляхи для реальної інтеграції у європейський фінансовий простір, полегшує доступ українських банків до міжнародних ринків капіталу, підвищує довіру іноземних партнерів і сприяє залученню зовнішніх інвестицій. Крім того, нова структура дозволяє банкам більш ефективно планувати капітальні потреби, знижувати ризики, управляти буферами капіталу, а також оперативно реагувати на зміну економічного середовища.

З огляду на беззаперечно актуальні виклики, спричинені війною, та загальноекономічну нестабільність, впровадження трикомпонентної системи капіталу є надзвичайно своєчасним і стратегічно важливим. Вона сприяє підвищенню гнучкості банківської системи, її стійкості до зовнішніх шоків і формує основу для подальшого розвитку й післявоєнного відновлення фінансового сектора України.

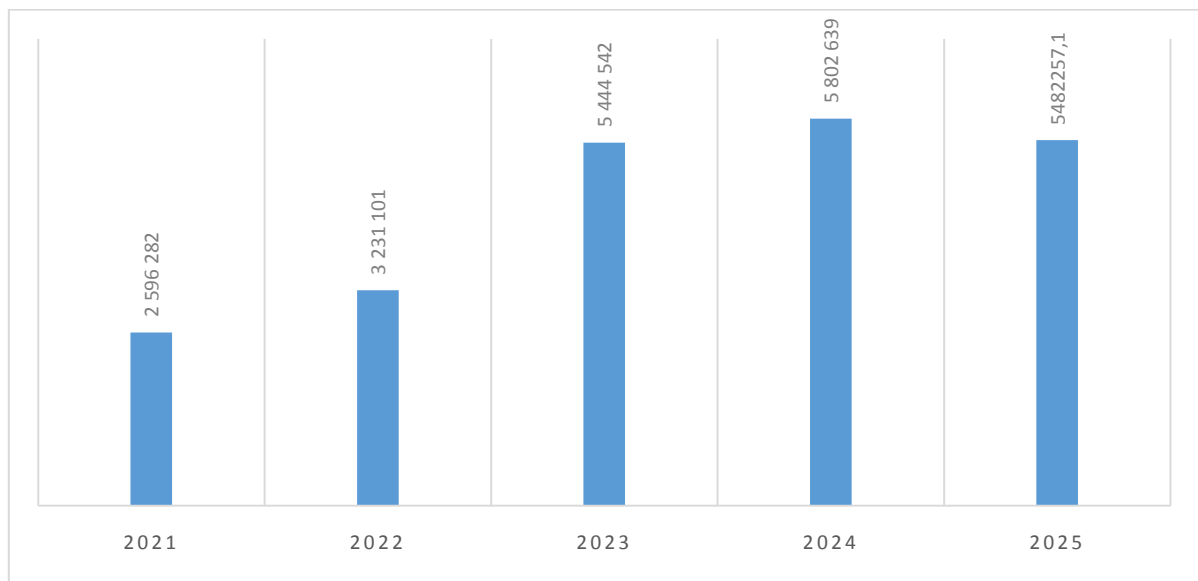
Спробуємо подивитися на результати формування нової структури капіталу на прикладі АТ «Кредобанк».

Капітал банку непогано зростає у останні три роки з 2022 по 2024 рр. (на 45,% у 2023 році та на 21,3% у 2024 році), що є однозначно позитивною ознакою. Помітно зростають резерви банку в капіталі в аналізовані роки, що однозначно домінують у капіталі банку (55% всього капіталу у 2024 році). Це в першу чергу резерв переоцінки основних засобів, резерв переоцінки цінних паперів, резервний фонд та інші фонди банку.

Вага нерозподіленого прибутку АТ «Кредобанк» у 2024 році складає 2,2%, що є досить низьким показником, зважаючи на те, що нерозподілений прибуток є основним джерелом самофінансування банку і тому є дуже важливим. Окрім того його величина скорочується в 2024 році на -23%

Звернемо увагу на динаміку величини регулятивного капіталу H_1 АТ «Кредобанк» (рис.1). Бачимо безперервне підвищення цього показника, що свідчить про зростання рівня достатності капіталу банку з 2021 по 2024 рр. При

цьому найбільше зростання (+68%) відбулося у 2023 році. У 2024 році в силу вступили нові пруденційні вимоги щодо капіталу банків і нарощення регулятивного капіталу вже не таке активне, хоча і надалі прослідковується. А от у 2025 році спостерігається деяке скорочення капіталу (-5,5%) станом на червень 2025 року. Таке просідання капіталу було очікуване банківськими експертами, які попереджали про деяке «просідання» капіталу у зв'язку з новими відрахуваннями з капіталу, наприклад деяких груп матеріальних активів, відстрочених податкових активів і зобов'язань та сплату дивідендів.

**Рис. 1. Динаміка нормативу Н₁ АТ «Кредобанк» в 2021-2025 рр.
(тис.грн.)***

- - сформовано на основі даних [12, 13]

Ця тенденція повністю збігається з загальносистемною (рис.2). Як бачимо, в цілому по всьому банківському сектору прослідковується незначне просідання регулятивного капіталу в 2025 році (станом на червень 2025 року). При цьому дані свідчать, що до квітня регулятивний банківський капітал зменшувався, а починаючи з травня – поступово знову починає зростати. Тобто банківський сектор повністю імплементував нові макропруденційні стандарти і починає нарощувати фінансовий потенціал.

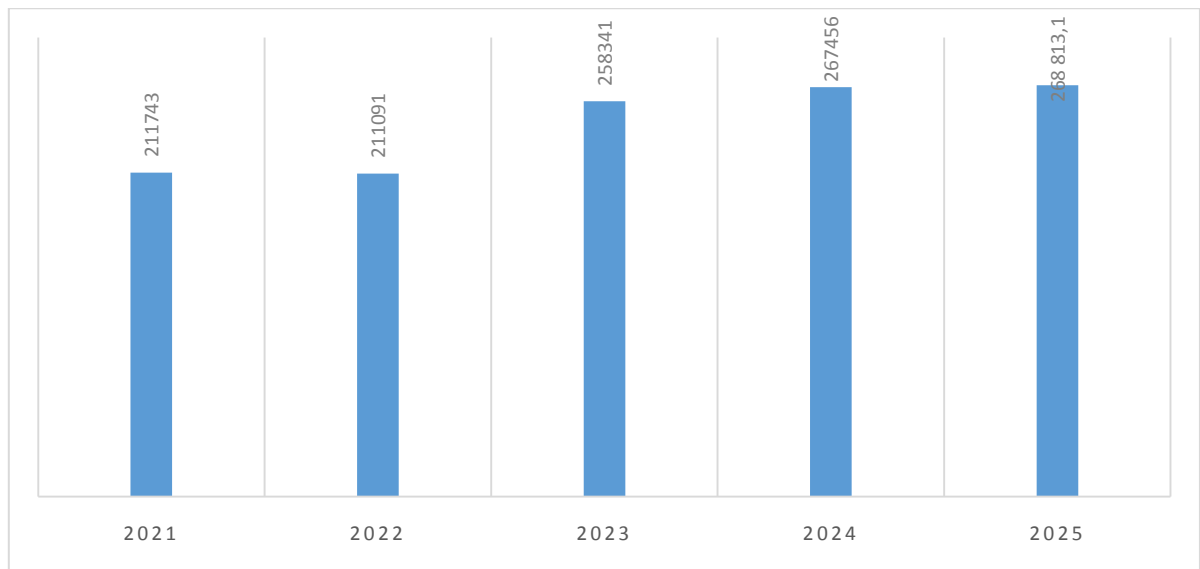

Рис. 2. Динаміка нормативу H_1 в цілому по банківській системі України в 2021-2025 рр. (млн.грн.)*

- - сформовано на основі даних [13]

У 2024 році також були імплементовані нові нормативи капіталу: норматив достатності регулятивного капіталу H_{PK} , норматив достатності капіталу 1 рівня H_{K1} та норматив достатності основного капіталу 1 рівня H_{OK1} . На кінець 2024 року всі ці нормативи для АТ «Кредобанк» становили 32,71%. При цьому новими вимогами було передбачено рівень достатності H_{PK} не нижче 8,5%, рівень достатності H_{K1} не нижче 7,5% і рівень достатності H_{OK1} не нижче 5,625% станом на 2024 рік. Тобто АТ «Кредобанк» повністю покриває свою достатність у капіталі згідно нового пруденційного регулювання (рис.3).

Отже, бачимо постійне нарощення нормативів достатності капіталу банком у досліджуваний період. Тобто можемо стверджувати, що банк повністю справився з переходом на нову структуру капіталу і цілком задовольняє вимоги НБУ щодо достатності капіталу. І навіть подальше збільшення H_{PK} до 10% не викличе ніяк проблем в АТ «Кредобанк», оскільки банк має потужний запас капіталу, а отже готовий до подальших регуляційних впроваджень.

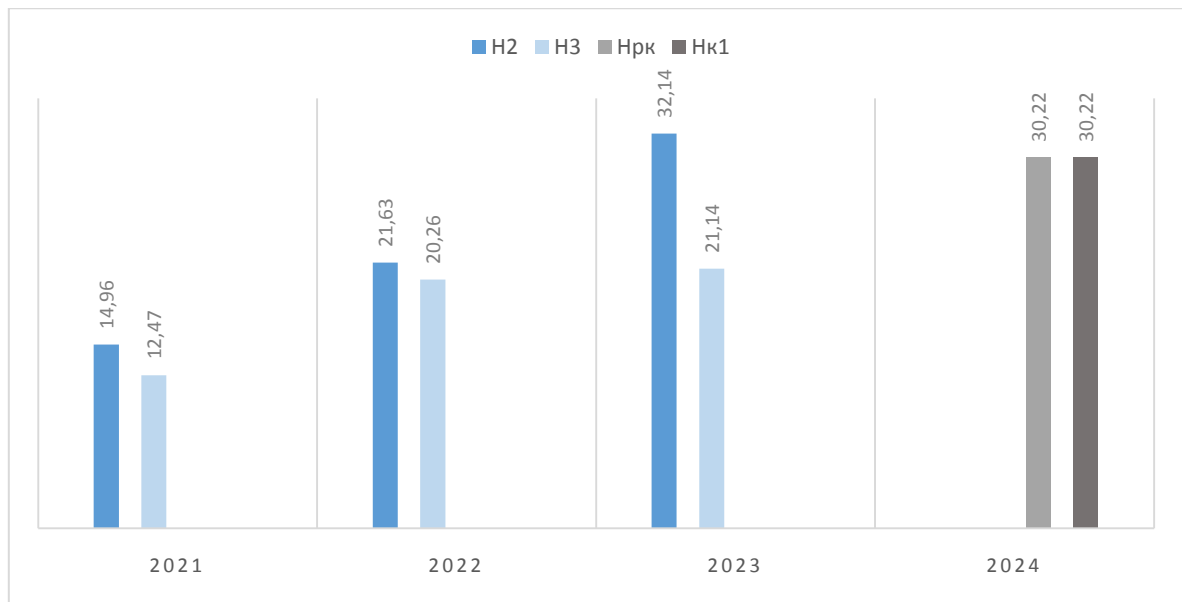

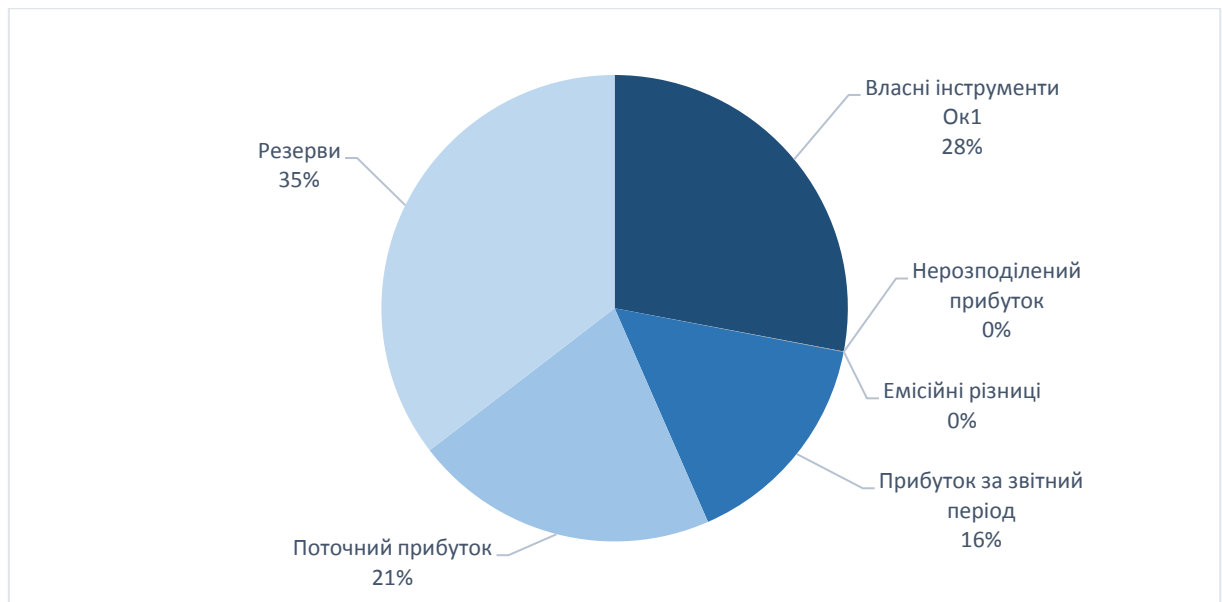
Рис. 3. Динаміка нормативів достатності капіталу АТ «Кредобанк» в 2021-2024 рр. (%)*

- - сформовано на основі даних [12, 13]

Для порівняння: в загальному по банківській системі H_{PK} на кінець 2024 року становив 17,43%, а H_{K1} – 17,01%. Тобто нормативи достатності капіталу у АТ «Кредобанк» є вищими між середні значення по ринку загалом.

Тому можемо стверджувати, що у АТ «Кредобанк» досить ефективна структура пасиву, яка, по-перше, забезпечує достатній рівень капіталу, а отже виконання обов'язкових вимог. А, по-друге, забезпечує формування значного обсягу позикових коштів, які генерують банку дохід.

Прослідкуємо взаємозв'язок між нерозподіленим прибутком і регулятивним капіталом. Розрахунки вказують на сильну позитивну кореляцію між показниками, а зв'язок є статистично значущим. Це підтверджується розрахованими статистичними показниками: коефіцієнт кореляції Пірсона – 0.78, рівень значущості (p-value) – 0.004. Таким чином, негативні тенденції у чистому прибутку будуть мати також негативний вплив і на величину регулятивного капіталу банку. Спробуємо промодельовати такий негативний сценарій для регулятивного капіталу АТ «Кредобанк».

**Рис. 4. Структура регулятивного капіталу АТ «Кредобанк»
в 2024 році***

- - сформовано на основі даних [12, 13]

На рис. 4 представлено з яких елементів складався регулятивний капітал АТ «Кредобанк» в 2024 році. Бачимо, що найбільшу частку складали резерви (35%). І це підтверджується значною сумою різних видів резервів банку в балансі. Наступним значним елементом є власні інструменти основного капіталу 1 рівня (28%). Для банку це можуть бути, в першу чергу, звичайні акції.

Проте нас цікавить частка елементів прибутку у регулятивному капіталі АТ «Кредобанк». Так, поточний прибуток має частку 21%, прибуток за проміжний звітний період – 16%, а нерозподілений прибуток займає менше 1%, тому його вага є насправді дуже незначною, принаймні в 2024 році.

Різниця між поточним прибутком банку і його прибутком за проміжний звітний період полягає у наступному. Поточний прибуток – це попередній фінансовий результат, сформований банком упродовж неповного періоду звітного року (наприклад, на кінець місяця або кварталу), який ще не пройшов перевірку аудитором і не затверджений акціонерами або Національним банком України. Такий прибуток не враховується у регулятивному капіталі доти, поки

не буде виконано низку вимог: аудит підтвердить його достовірність, буде враховано всі можливі витрати та податки, а також буде отримано відповідний дозвіл НБУ.

На відміну від цього, прибуток за проміжний звітний період – це офіційно підтверджений фінансовий результат банку за частину звітного року (наприклад, за перше або півріччя), який уже пройшов аудиторську перевірку або має висновок внутрішнього аудиту.

Ми можемо правомірно стверджувати, що як і у випадку з нерозподіленим прибутком, поточний та звітний прибутки мають значний вплив на величину H_1 .

Спробуємо змодельовати негативний сценарій зміни прибутку за звітний період, оскільки він є більш достовірним та має вищий правовий статус з точки зору НБУ. Щоб встановити вихідні параметри для сценарію, насамперед подивимося як мінявся чистий прибуток банку. За останні 5 років у АТ «Кредобанк» було два значні падіння чистого прибутку: у 2022 рік – це перший рік повномасштабного вторгнення (-83%) і такий тренд є зрозумілим. І в 2024 році, що може бути, власне, пов'язано із запровадженням нових вимог до капіталу українських банків. У 2024 році чистий прибуток АТ «Кредобанк» скоротився на -22%, що складає майже чверть його прибутку за попередній рік.

Отже, ідея сценарію полягає у наступному: змодельовати фінансовий стан АТ «Кредобанк» і, безпосередньо, його регулятивний капітал, якщо у 2025 році чистий прибуток знову зменшиться на 22%. Тобто ми хочемо подивитися як зміниться капітал банку за нових вимог при найбільш песимістичному розвитку подій за останні 5 років.

Змодельоване зменшення регулятивного капіталу дійсно впливає на фінансову стійкість банку, хоча цей вплив поки не є критичним. Згідно з розрахунками, регулятивний капітал банку зменшується з 5444542 тис. грн у 2024 році до 5259427,57 тис. грн у 2025 році внаслідок скорочення чистого прибутку. Нерозподілений прибуток також зменшується, що послаблює внутрішні джерела капіталізації. Це означає, що банк буде мати менший запас

для покриття потенційних збитків у майбутньому, а отже, знизиться його здатність протистояти фінансовим шокам, що є ознакою послаблення фінансової стійкості.

Незважаючи на це, норматив достатності капіталу (H_{pk}) за результатами моделювання у 2025 році буде становити 29,20%, що суттєво перевищує мінімальну вимогу НБУ. Таким чином, банк залишається в межах регуляторних норм і формально буде виконувати вимоги щодо достатності капіталу. Проте негативна динаміка зниження цього показника може вказувати на потенційні ризики в середньостроковій перспективі. Якщо прибутковість банку продовжить знижуватися, запас капіталу скорочуватиметься, що може змусити банк у майбутньому вдаватися до зовнішньої капіталізації або скорочення обсягів ризикових активів задля збереження нормативів. Отже, навіть за умови дотримання вимог НБУ, зменшення капіталу слід розглядати як важливий сигнал для підвищеної уваги до управління прибутковістю і структурою капіталу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведене дослідження підтвердило, що впровадження нової трикомпонентної структури капіталу стало важливим етапом зміцнення фінансової стійкості банківської системи України та наближення її до європейських регуляторних стандартів. На прикладі АТ «Кредобанк» встановлено, що банк не лише виконав вимоги НБУ щодо достатності капіталу, але й сформував значний запас капіталу, що забезпечує йому гнучкість та стійкість до макроекономічних викликів. Незважаючи на окремі негативні тенденції в частині нерозподіленого прибутку, загальна динаміка капіталізації залишається позитивною.

У 2025 році НБУ завершує впровадження нової трирівневої структури капіталу відповідно до стандартів ЄС і Базель III. З 1 липня мінімальний норматив достатності регулятивного капіталу встановився на рівні 10%. Також планується запровадження коефіцієнта левериджу – банки вже до 1 липня мали провести його тестові розрахунки, а подальші вимоги визначать після аналізу

даних. Загальна потреба банків у капіталі через нові вимоги може сягати 25 млрд. грн., однак нинішній рівень капіталізації залишається достатнім для покриття ризиків і посилення фінансової стійкості усієї системи.

Література

1. Березовик В. Оцінка структури власного капіталу банків України. *Modeling and Development of the Economic System*, 2024. № 2. С. 93–101.
2. Гладких Д. М. Ключові проблеми капіталізації банківської системи України та напрями її зростання. *Бізнес Інформ*, 2024. №5. С. 327–333.
3. Диба М., Краснова І., Стрижак А. Методологічні підходи до трактування сутності капіталізації банківської системи. *Вісник Національного банку України*, 2024. №1. С. 22–29.
4. Діденко І. В., Єфіменко В. Ю. Аналіз теоретичних засад понять капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*, 2021. №8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/81.pdf (дата звернення: 11.09.2025).
5. Ільчук П., Коць О., Кудь А. Показники капіталізації банківської системи України: фактичний стан та порівняльна характеристика із показниками Польщі, Швейцарії та Німеччини. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2020. №1. С. 195–205.
6. Посаднєва О. М., Стефанович Н. Я., Цілінко В. Ю. Оцінка достатності власного капіталу банків в період сучасних викликів та загроз. *Економіка та суспільство*, 2023. №56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3023/2944> (дата звернення: 11.09.2025).
7. Сербін О. О. Виклики та розвиток банківської системи України в період дії воєнного стану у 2025 році. *Інвестиції: практика та досвід*, 2025. №10, С. 45–50.
8. Сова О. Ю., Якімова І. Л. Пріоритети капіталізації банківської системи України. *Бізнес Інформ*, 2020. №2. С. 343–350.

9. Банківська система успішно перейшла на нову структуру капіталу. *Асоціація українських банків*. 2024. URL: <https://aub.org.ua/104/bankivski-povyny/14763-bankivska-systema-uspishno-pereishla-na-novu-strukturu-kapitalu> (дата звернення: 11.09.2025).
10. Банківська система України зберігає високі показники капіталу після переходу на нову структуру. *Banks Online*. 2024. URL: <https://www.banksonline.com.ua/ukr/news/struktura-kapitalu-bankiv-ukrayina-2024> (дата звернення: 11.09.2025).
11. Банківська система успішно перейшла на нову структуру капіталу. *Офіційний сайт Національного банку України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-uspishno-pereyshla-na-novu-strukturu-kapitalu> (дата звернення: 11.09.2025).
12. Фінансова звітність Кредобанк. *Офіційний сайт АТ «Кредобанк»*. 2025. URL: <https://kredobank.com.ua/about/zvity-banku/richna-zvitnist> (дата звернення: 11.09.2025).
13. Статистика банківського нагляду Національного банку України. *Офіційний сайт Національного банку України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 11.09.2025).

References

1. Berezovyyk, V. (2024), "Assessment of the capital structure of Ukrainian banks", *Modeling and Development of the Economic System*, vol. 2, pp. 93-101.
2. Hladkykh, D. M. (2024), "Key problems of capitalization of the banking system of Ukraine and directions of its growth", *Business Inform*, vol. 5, pp. 327-333.
3. Dyba, M., Krasnova, I., and Stryzhak, A. (2024), "Methodological approaches to interpreting the essence of capitalization of the banking system", *Visnyk Nacionalnoho Banku Ukrainy*, vol. 1, pp. 22-29.
4. Didenko, I. V., and Yefimenko, V. Yu. (2021), "Analysis of theoretical foundations of the concepts of banking system capitalization and macroeconomic stability", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/81.pdf (Accessed 11 September 2025).

5. Ilchuk, P., Kots, O., and Kud, A. (2020), "Capitalization indicators of the banking system of Ukraine: current state and comparative analysis with the indicators of Poland, Switzerland, and Germany", *Ekonomichnyj chasopys Shidnojevropejskoho nacionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 1, pp. 195-205.
6. Posadneva, O. M., Stefanovych, N. Ya., and Tsilinko, V. Yu. (2023), "Assessment of capital adequacy of banks during modern challenges and threats", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 56, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3023/2944> (Accessed 11 Sep 2025).
7. Serbin, O. O. (2025), "Challenges and development of Ukraine's banking system during martial law in 2025", *Investycii: praktyka ta dosvid*, vol. 10, pp. 45-50.
8. Sova, O. Yu., and Yakimova, I. L. (2020), "Priorities of capitalization of Ukraine's banking system", *Business Inform*, vol. 2, pp. 343-350.
9. Association of Ukrainian Banks (2024), "The banking system has successfully transitioned to a new capital structure", available at: <https://aub.org.ua/104/bankivski-novyny/14763-bankivska-systema-uspishno-pereishla-na-novu-strukturu-kapitalu> (Accessed 11 Sep 2025).
10. Banks Online (2024), "Ukraine's banking system maintains high capital indicators after the transition to a new structure", available at: <https://www.banksonline.com.ua/ukr/news/struktura-kapitalu-bankiv-ukrayina-2024> (Accessed 11 Sep 2025).
11. Official website of the National Bank of Ukraine (2024), "The banking system has successfully transitioned to a new capital structure", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-uspishno-pereyshla-na-novu-strukturu-kapitalu> (Accessed 11 Sep 2025).
12. Official website of JSC "Kredobank" (2025), "Financial statements of JSC "Kredobank", available at: <https://kredobank.com.ua/about/zvity-banku/richna-zvitnist> (Accessed 11 Sep 2025).
13. Official website of the National Bank of Ukraine (2025), "Statistics of the National Bank of Ukraine". available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>. (Accessed 11 Sep 2025).

Стаття надійшла до редакції 11.09.2025 р.